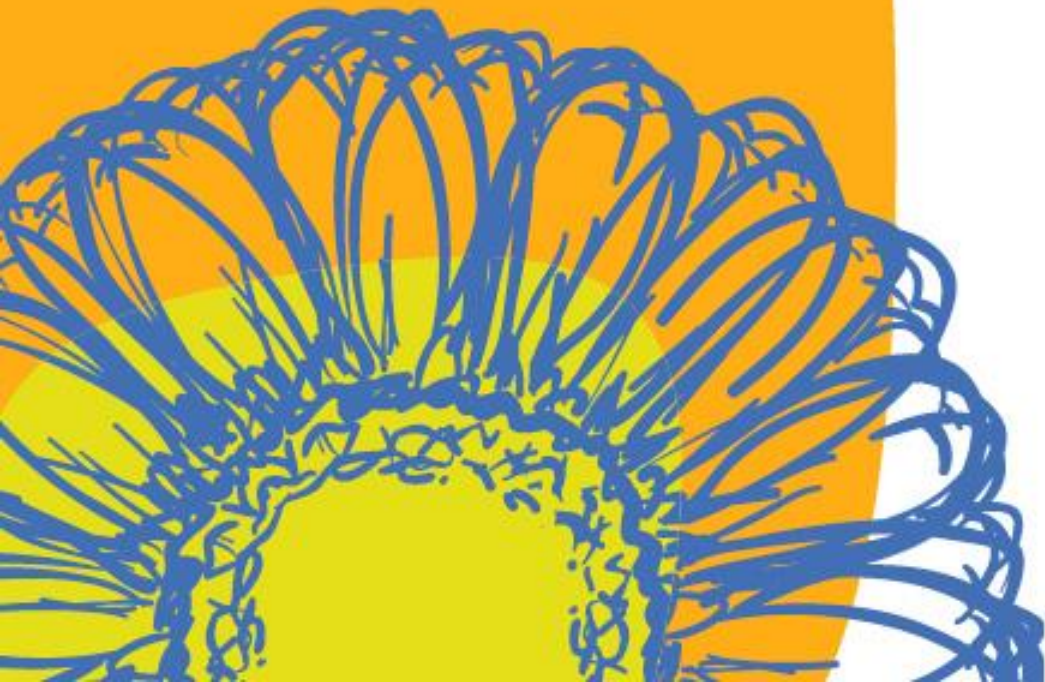

Helicon

O P L E I D I N G E N

Gedragscode Flora- en Faunawet

Toepassing in de praktijk

Gedragsgcode Flora en Faunawet

Bestendig Beheer
Groenvoorzieningen

Moet voor het jaarlijks in augustus maaien van een grasland waar ringslangen leven een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd?

NEE

Moet voor het kappen van een oude laanbeplanting waar grote bonte spechten broeden een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd?

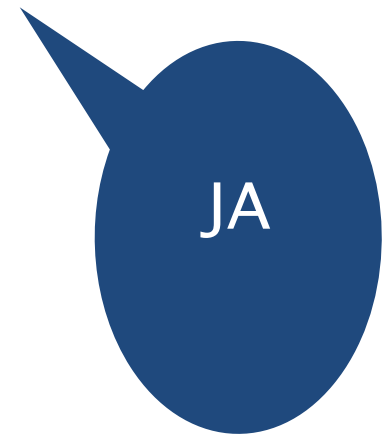
JA

Is het markeren en beschermen van bewoonde nestlocaties in een beplanting, voorafgaand aan het snoeien een taak van het uitvoerend bedrijf?

JA

Is het verstrekken van informatie over aanwezige beschermde soorten op een werklocatie een taak van de opdrachtgever ?

Gedragscode

Bestendig beheer en onderhoud

- De gedragscode *bestendig* beheer en onderhoud (gemeentelijke) groenvoorzieningen is inzetbaar voor onderhoudswerkzaamheden op **locaties waar beschermde soorten aanwezig zijn**
- De term *bestendig* is daarbij bepalend:

Bestendig beheer en onderhoud

Beheer en onderhoud gericht op
instandhouding van een bepaalde situatie.

- Langjarig cyclisch beheer
 - Regelmatig verrichte werkzaamheden
 - Veelal beheers of onderhoudsplan aanwezig
- Maaien wegberm
 - Uitmaaien sloot
 - Dunnen bos

Niet bestendig beheer

Maatregelen gericht op

- Herstellen bepaalde situaties
- (Geleidelijke) verandering
- Groot onderhoud
 - Intensiveren maaibeheer
 - Herprofiëren sloot
 - Asfalteren halfverhard fietspad

Ruimtelijke ontwikkelingen

- Functieverandering
- (Her-) inrichting (aanleg, reconstructie, omvormen, en bouwen en verbouwen, veelal in projectvorm)
 - Altijd vergunningplichtig in kader flora & fauna wet
 - Ontheffing aanvragen LNV
 - Omvormen plantvak naar gazon/bos ed
 - Graven, dempen waterpartij
 - Slopen gebouw en verleggen fietspad

Lijst met beschermde soorten

- Opgedeeld in 4 categorieën (tabellen) qua beschermingsgraad; van licht naar zwaar
- Niet beschermd (*met name Flora*) : Algemene zorgplicht geldt
- Beschermd (*met name Fauna*): Zorgplicht en verbodsbepalingen gelden beiden
 - Tabel 1: algemene soorten
 - Tabel 2 overige soorten
 - Tabel 3 : specifieke soorten
 - Vogels

Vrijstelling of ontheffing?

- Het verschil is van wettechnische aard
- Vrijstelling: een algemeen geldende uitzondering op een wettelijk verbod voor een bepaalde categorie van gevallen
- Ontheffing: een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt

2 belangrijke criteria.....

- Hoe ***zeldzamer*** de soort en hoe ***ingrijpender*** de werkzaamheden, hoe strikter de regeling!

Ontheffing aanvragen

- Indien er geen sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik
- Indien er sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen op plaatsen waar beschermde soorten uit tabel 3 voorkomen
- Indien er geen door LNV goedgekeurde gedragscode beschikbaar is

Gedragscode

- Een gedragscode is een branchegerichte werkinstructie voor het zorgvuldig handelen tijdens het verrichten van bestendig beheer op plaatsen waar vaste rust- en verblijfplaatsen zijn van beschermde flora en fauna.
- Een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode geldt voor 5 jaar

Gedragcode

- Als er bestendig onderhoud plaats vindt en er komen soorten voor van tabel 2,3 en /of vogels dan kan de gedragcode worden ingezet.
- Door inzet van de gedragcode hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd
- De gedragcode geldt voor heel Nederland

Gedragscode

- Door te werken volgens de gedragscode toon jij aan dat jij invulling geeft aan de zorgplicht en aan het principe van zorgvuldig handelen.
- Let op: De vrijstelling geldt pas als je daadwerkelijk handelt volgens een goedgekeurde gedragscode en dit ook kunt aantonen!
- In de gedragscode zijn groenvoorzieningen in 7 typen opgedeeld op basis van mogelijke aanwezigheid van (beschermde) Flora & Fauna

Beheerscategorie

- Groenvoorzieningen opgedeeld in 7 categorieën
 1. Houtige boombegroeiingen met gazon of verharding als ondergrond
 2. Houtige boombegroeiingen met ondergroei
 3. Houtige struweelbegroeiingen
 4. Houtige sierbegroeiingen
 5. Kruidige begroeiingen met jaarlijks extensief onderhoud
 6. Kruidige begroeiingen met intensief onderhoud
 7. Waterbegroeiingen en overgangen land-water

- Per project wordt een *uitwerking* gemaakt van de gedragscode.
- m.a.w. Er wordt een Plan van Aanpak (kwaliteitsplan) opgesteld
- Met een Plan van aanpak
 - 1 toont de aannemer aan dat de medewerkers deskundigheid zijn in het bestendig beheer
 - 2 legt de aannemer de relatie tussen zijn organisatie, de gedragscode en het project
 - 3 geeft aan dat er daadwerkelijk volgens de gedragscode wordt gewerkt

Plan van Aanpak

Het plan van aanpak is een document waaruit blijkt

- wat de kans op schade aan beschermde soorten is door het uitvoeren van de geplande werkzaamheden
- en hoe daarmee wordt omgegaan

Plan van Aanpak bevat:

- Een vertaling van de risico's naar beheersmaatregelen
- Een planning en de werkvolgorde
- De wijze van registreren van de waarnemingen en de werkzaamheden
- Een overzicht waaruit de deskundigheid van de medewerkers blijkt

- Het plan van Aanpak wordt door de aannemer na de gunning maar wel voorafgaand aan het werk gemaakt.
- Het wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de opdrachtgever
- De opdrachtgever levert de info aan mbt: de natuurstatus vh gebied, gewenste onderhoudsmethode en het voorkomen van beschermde soorten

Zorgvuldig Handelen

- Gaat verder dan de “zorgplicht”
- Je moet daadwerkelijk actief optreden om alle mogelijke schade aan de soort te voorkomen
- Werkwijze kan bijv. worden aangepast; zie richtlijnen zorgvuldig handelen (bijlage 3 p. 24 van de gedragscode)

Richtlijnen zorgvuldig handelen

zie Gedragscode, bijlage 3 p. 24

Aspecten mbt plan van aanpak en werkinstructie:

1. Insporing en bodemverdichting
2. Fysieke aanwezigheid
3. Geluidsoverlast
4. Werkperioden
5. Werkrichting
6. Gefaseerd werken
7. Gebruik meststoffen en bestrijdingsmiddelen

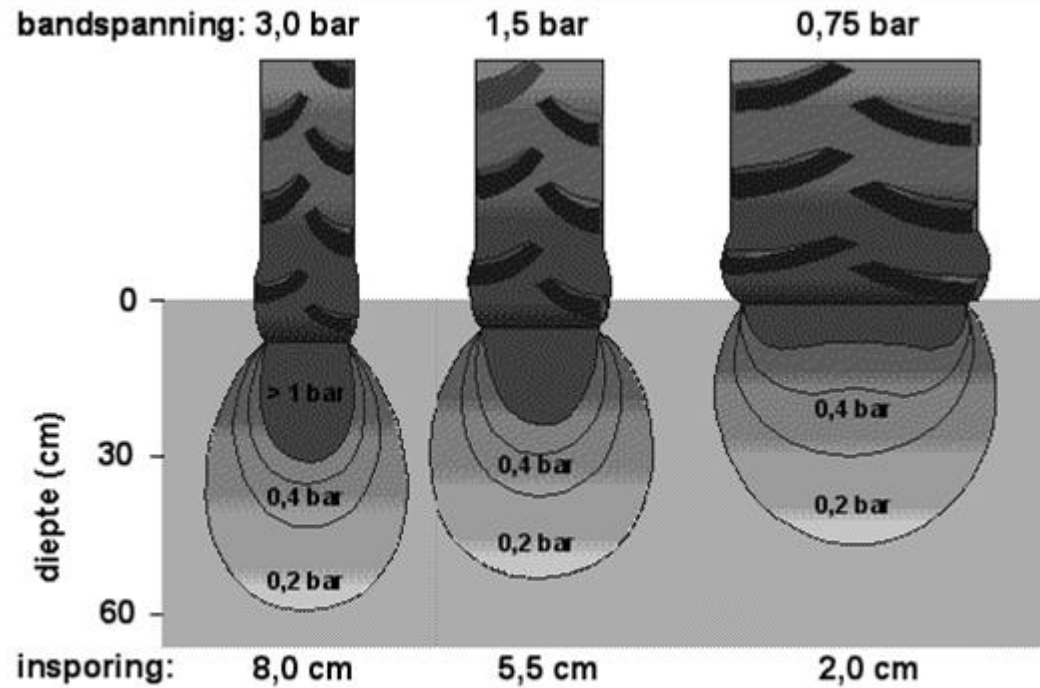
Deze aspecten gebruiken bij de praktijkcase om een werkinstructie te schrijven voor de medewerkers!

ad 1: Insporing en bodemverdichting

Maatwerk op basis terreindraagkracht, seizoen

- Bepaal max. toegestane insporing
- Bepaal max. verdichting
- Beperk de aantal verplaatsingen
- Geen zware machines onder natte omstandigheden
- Kies juiste bandenspanning en type
- Gebruik vaste routes

Insporing

ad 2: Fysieke aanwezigheid

Verstoring van vogels en zoogdieren beperken

- Beperk verstoringmomenten
 - Zoveel mogelijk maatregelen tegelijker tijd
- Optimaliseer het werkproces
 - Beperk de tijd die je aanwezig bent
- Werk met afgesloten cabine
 - De fysieke aanwezigheid van de mens beperken

ad 3: Geluidsoverlast

Voor Fauna is geluidsoverlast door machines een grote verstorend factor

- Beperk het aantal piekmomenten qua geluid
- Beperk verrassingen, laat gewenning optreden

ad 4: Werkperioden

Jaarrond werken is voor de wet mogelijk
Opdrachtgever kan werkperioden voorschrijven

- Broedseizoen
- Voortplanting amfibieën
- Winterrust , vogels amfibieën en reptielen
- Bloeiperiode en zaadzetting flora

ad 5: Werkrichting

Verstoring is onoverkomelijk

- Zorg voor goed vluchtroutes voor met name vogels en zoogdieren
- Werk van druk naar rustig
- Bij sloten naar open water toe

ad6: Gefaseerd werken

Noodzakelijk onderhoud is soms strijdig met instandhouding Flora en fauna

Faseren

- Enkele objecten overslaan
- Delen laten staan

ad 5: Gebruik meststoffen bestrijdingsmiddelen

Per gemeentelijk beleid verschillend

In relatie met beschermde flora en fauna

heeft de voorkeur:

- Mechanische bestrijding
- Biologische bestrijding
- Chemische bestrijding

Bestrijding plaagdieren valt buiten de gedragscode

Beschermende maatregelen

- Als er in het werk vaste rust en verblijfplaatsen voorkomen dien je deze te beschermen, als jou handelen schadelijk is voor het lokale voortbestaan van de soort.
- Voorbeelden van te beschermen locaties:
zie Gedragscode Bijlage 4, p 27

Uitvoering bescherming

- Aanbrengen van zichtbare markering (palen, lint bij vegetatiebeheer)
- Aanbrengen van een kooiconstructie (mierenhoop of groeiplaats beschermde planten)
- Het markeren van beschermingszone rond bewoonde bomen

Plan van aanpak

- Maatwerk
 - Welke soort(-en) zijn aanwezig?
 - Om welk type groen gaat het?
 - Welke onderhoudsmaatregel moet er plaats vinden?
 - Wanneer moet het plaats vinden?
 - Hoe moet het plaats vinden ?
 - Volg de richtlijnen zorgvuldig handelen

Plan van aanpak

Voorbeeld 1

- Wegberm Veluwe
 - Brede wespenorchis aanwezig
 - Type kruidige begroeiingen met jaarlijks extensie onderhoud
 - 1 maaibeurt
 - in de nazomer (september)
 - Orchidee mag mee gemaaid zaadval heeft reeds plaatsgevonden

Plan van aanpak (vervolg)

- Brede wespenorchis soort van lijst 1
 - Algemene zorgplicht
 - Aspecten:
 1. Insporing en bodemverdichting
 2. Fysieke aanwezigheid
 3. Geluidsoverlast
 4. Werkperioden
 5. Werkrichting
 6. Gefaseerd werken
 7. Gebruik meststoffen en bestrijdingsmiddelen

Plan van aanpak (werkinstructie)

- Ad 1 *Insporing en bodemverdichting:* Draagkracht is voldoende voor maaien en afvoeren. Insporing beperken tot 2_{cm}
- Ad 2 *Fysieke aanwezigheid:* Geen beperking
- Ad 3 *Geluidsoverlast:* Geen beperking
- Ad 4 *Werkperioden:* Na sept. geen beperking
zaadval heeft plaats gevonden

Plan van aanpak (werkinstructie)

- Ad 5 *Werkrichting:* Geen beperking
- Ad 6 *Gefaseerd werken:* Voor eind sept. plant ontzien
- Ad 7 *Gebruik meststoffen en bestrijdingsmiddelen:*
Plant is gevoelig voor verrijking dus altijd maaien en afvoeren (niet klepelen)

Plan van aanpak

Voorbeeld 2

- Wegberm in het Groene Hart
 - Riet orchis en Gevlekte orchis aanwezig in slootkant
 - Type kruidige begroeiingen met jaarlijks extensief onderhoud
 - 2 maaibeurten
 - voorjaar (mei) en najaar (sept.)

Plan van aanpak (vervolg)

- Rietorchis en Gevlekte orchis tabel 2 soorten
 - Dus werken volgens de gedragscode.
 - Opdrachtgever geeft aan of/en hoe de locaties met beschermde flora gemaaid kunnen worden.
 - 1 meter strook langs de slootkant niet maaien bij eerste beurt
 - » Bloei van de soorten is van mei tot /met juli.
 - » In de najaarsbeurt kan alles gemaaid worden en afgevoerd

Plan van aanpak (vervolg)

- Aspecten zorgvuldig handelen:
 1. Insporing en bodemverdichting
 2. Fysieke aanwezigheid
 3. Geluidsoverlast
 4. Werkperioden
 5. Werkrichting
 6. Gefaseerd werken
 7. Gebruik meststoffen en bestrijdingsmiddelen

Plan van aanpak (Werkinstructie)

- Ad 1 *Insporing en bodemverdichting:* Beperken insporing tot 2 cm. Draagkracht berm is beperkt dus maaien vanaf de weg. Ruimen maaisel met balenpers op extra brede banden en lage spanning.
- Ad 2 *Fysieke aanwezigheid:* Bepaal de werkrichting van druk naar rustig toe. (vluchtroutes)

Plan van aanpak (werkinstructie)

- Ad 3,5,7 *Geluidsoverlast, Werkrichting en Gebruik meststoffen en bestrijdingsmiddelen* : **Geen beperking**
- Ad 4 *Werkperioden*: Eerste maaibeurt is in mei, dus zit er van alles te broeden, wees alert en handel voorzichtig bij nesten en bij de markeringen
- Ad 6 *Gefaseerd werken*: 1 meter strook laten staan i.v.m. behoud orchideeën, in nazomer alles maaien .

Overtreding en Handhaving, lesstof p 8

- **Wanneer beboeting?**
- Bij overtreding van de verbods- en gebodsbepalingen van de F&F wet
- **Wie Handhaaft?**
- Medewerkers van de nieuwe Voeding- en Waren Autoriteit (voormalige AID, PD EN VWA)
- Medewerkers van politie (agenten)
- BOA: Buitengewoon Opsporing Ambtenaar

Boete en aansprakelijkheid

- Afhandeling op basis van de Wet Economische Delicten
- De overtreder wordt persoonlijk beboet!
(degene die de rietorchis afmaait)
- In de verdere strafvervolging wordt uitgezocht
 - 1) onder welke omstandigheden de overtreding heeft plaatsgevonden
 - 2) welke partij nog meer aansprakelijk is

- Dit kunnen zijn:
- De werkgever
- De vertegenwoordiger van de werkgever,
= de uitvoerder
- De adviserende partij en/of directievoerende
- De opdrachtgever
- Eigenaar van de locatie

Strafvervolgning?

- Geldboete va € 500,= (vb. vernietigen Daslook A'dam € 2500,=!)
- Taakstraf
- Stilleggen van het werk
- Verplicht herstel van aangebrachte schade

Strafblad!

Bijkomende effecten....

- Claims van contractpartners
- Negatieve publiciteit
- Contractbreuk, geen contractverlenging en/o
nieuw contract
- Ontslag / carriererswitch

Aantoonbaar Zorgvuldig Handelen

- Een handhaver kan jou tijdens het uitvoeren van je werk aanspreken en vragen stellen over het zorgvuldig omgaan met Flora en Fauna.
- Je staat stevig in je schoenen als de volgende aandachtspunten zijn afgecheckt:

- Gedragscode is op de werklocatie aanwezig
- Plan van Aanpak is op de werklocatie aanwezig
- Je hebt een werkinstructie (= invulling Plan van Aanpak) gekregen
- De werkwijze (plan van Aanpak) dient in het veld herkenbaar te zijn; (gebruik van lint ter markering van nest, groeiplaats ed)
- Het dient duidelijk te zijn naar wie wordt doorverwezen als er vragen/problemen zijn, bv de uitvoerder
- Minimaal 1 persoon is gecertificeerd